

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Promemoria om flytträtt för pensionssparande

(Fi 2004/2598)

Riksgäldskontoret tillstyrker promemorians förslag till principer för näringsrättslig reglering av flytträtt för pensionssparande.

Förslagen bygger på principen om valfrihet för spararna kombinerad med strikta krav på information om innebörden av de alternativ som försäkringsbolagen erbjuder. Det är ett uttryck för tilltro till spararnas förmåga att göra aktiva val och fatta egna informerade beslut. Ett sådant förhållningssätt ger långsiktigt goda förutsättningar för väl fungerande finansmarknader med ett brett och varierat produktutbud. Enligt vår uppfattning skulle samma synsätt kunna tillämpas i större utsträckning även i andra delar av den finansiella lagstiftningen, t.ex. på värdepappersområdet.

Principiellt är det önskvärt om missnöjda kunder har möjlighet att ge uttryck för sitt missnöje genom att flytta sitt sparande. Strävan bör därför vara att ge utrymme för flytträtt på så många områden som möjligt, dvs. där avtalets karaktär inte lägger oöverstigliga hinder i vägen. Förslagen i promemorian berör såväl pensions- och kapitalförsäkringar som individuellt pensionssparande, vilket är utmärkt.

Frågan om flytträtt är för övrigt inte begränsad till försäkringsområdet. Flytträtt utan skattekonsekvenser mellan värdepappersfonder och fondbolag skulle exempelvis ge spararna avsevärt bättre möjlighet att omsätta missnöje i omplaceringsbeslut. Konkurrensen på fondmarknaden skulle skärpas och spararnas ställning skulle stärkas. På fondområdet är dessutom svårigheterna att hitta lämpliga former för att hantera överföringar långt mindre än när det är fråga om försäkringar.

Samtidigt som flyttmöjligheter bör skapas är det viktigt att rätten ges en skäligen utformning. Skäligheten måste ses från både kundens och bolagets synpunkt. Kunden ska självklart inte tvingas betala ett överpris för att flytta sitt sparande, men flytt får å andra sidan inte heller ske på villkor som ger den som flyttar direkta vinster. Avvägningen är här mer komplicerad än i många andra sammanhang, eftersom flertalet av de berörda försäkringsbolagen drivs enligt ömsesidiga principer. Det gör att det primärt inte är ägarna (om sådana ens finns) som drabbas om det blir för förmånligt att

flytta, t.ex. genom att de som flyttar får ta med sig en oproportionerlig del av tillgångsmassan. Förlorarna är i stället de kvarvarande spararna. Dessa har lika liten del i ansvaret för företagets skötsel som de som väljer att flytta och utgör en lika skyddsvärd grupp. Skälighetsbedömningarna måste således göras med omsorg.

Vi vill i det sammanhanget uttrycka vårt stöd för promemorians resonemang kring frågan om flytträtt för befintliga försäkringsavtal. En sådan rätt skulle ändra förutsättningarna för redan ingångna avtal, bl.a. genom att bolagen måste ändra sin placeringsinriktning. Detta vore till men för sparare som inte är intresserade av eller inte utnyttjar rätten att flytta. Givet att så stor del av försäkringsbeståndet är tecknat i bolag som fungerar enligt ömsesidiga principer blir följden i så fall att vissa försäkringstagare gynnas på andras bekostnad. Ett aldrig så berättigat missnöje med hur vissa försäkringsbolag har skötts kan inte användas för att rättfärdiga sådana omfördelningar inom försäkringstagarkollektivet. Ömsesidighetsprincipen i befintliga avtal måste respekteras – på gott och ont.

I detta ärende har riksgäldsdirektören Thomas Franzén beslutat, efter fördragning av chefsekonomen Lars Hörngren.

Thomas Franzén

Lars Hörngren